

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

3162/2017. (VI. 26.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	936
3163/2017. (VI. 26.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	940
3164/2017. (VI. 26.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	944
3165/2017. (VI. 26.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	947

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3162/2017. (VI. 26.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.122/2015/10. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság [NYÍRTERV-PLUSZ Tervező és Vállalkozó Korlátolt Felelősségű Társaság, 4400 Nyíregyháza, Sóstói út 61. földszint 5.] (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője [dr. Lohn Balázs ügyvéd, Lohn Ügyvédi Iroda, 1112 Budapest, Háromszék utca 37.] útján, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.IV.22.122/2015/10. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. A kifogásolt ítélettel elbírált ügynek az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozó 1997 márciusában tervezési szerződést kötött egy önkormányzati tulajdonban álló kórházzal, a kórház rekonstrukciójához kapcsolódó tervezési munkálatok elvégzésére, ezen belül egy új diagnosztikai és műtőépület terveinek elkészítésére. Az indítványozó a munkálatokat elvégezte, a tervek ellenértéke megfizetésre került.
- [4] 2008-ban a terv alapján felépített épület bővítéséről döntött a kórház, a bővítés – az akkor hatályos jogszabályok által megkövetelt – elvi építési engedélye tervdokumentációjának elkészítésével egy másik tervezőirodát, a későbbi I. rendű alperest bízta meg. A kórház igazgatója levélben kérte az indítványozót, hogy mint az eredeti terv szerzője, járuljon hozzá a tervei felhasználásához, a Magyar Építész Kamara állásfoglalása alapján számított felhasználási díjat felajánlva. Az indítványozó a hozzájárulását nem adta meg, szerzői jogdíjként a felajánlott díj kétszeresének összegéről és az Áfá-ról bocsátott ki számlát a kórház felé, amelynek ellenértéke – időelőttiség miatt – nem került megfizetésre. 2010-ben a kórház – időközben megváltozott – fenntartója ismételtén kérte az indítványozót, hogy járuljon hozzá az általa tervezett építmény átépítéséhez és közölje a szerzői jogdíj összegszerűségét. Tájékoztatták az indítványozót, hogy a tervezett bővítés érinti az épület mint építészeti alkotás külső megjelenését is. Bár szóbeli egyeztetések folytak a felek között, végül nem született megállapodás. Az épület bővítésének tervezésével végül egy harmadik tervezőirodát, a későbbi II. rendű alperest bízták meg. Az indítványozó 2011-ben mind az I., mind a II. rendű alperes részére számlát küldött, „a szerzői vagyoni értékű jogok engedély nélküli felhasználásának” ellenértékéről. A számlák nem kerültek kiegyenlítésre. Az újonnan megépített épület végül nyaktaggal csatlakozott a régi épülethez és két ablak is befalazásra került, ezáltal megváltozott az eredeti épület homlokzata.

- [5] Az indítványozó végül szerzői jogának megsértése miatt keresettel fordult a Nyíregyházi Törvényszékhez; az I. és II. rendű alperesek vonatkozásában a szerzői jogának a megsértését kérte megállapítani, emellett a meg nem fizetett felhasználási díjban és a jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése jogcímén kérte őket marasztalni. Tekintettel arra, hogy a kórház fenntartójának személye többször változott, a perben további alperesekként szerepeltek az intézmény fenntartója és elődei. A Nyíregyházi Törvényszék – megismételt eljárásban – szakértő bevonását követően, a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szt.) 16. § (1) és (6) bekezdése, 17. § a) és f) pontja, 42. § (1)–(3) bekezdése, 46. § (1) bekezdése, 47. § (1) bekezdése, 94. § (1) bekezdés a) pontjára tekintettel, közbenső és részítéletével megállapította a szerzői jog megsértését. Az Szt. 94. § (1) bekezdés e) pontja alapján, jogsértéssel elért gazdagodás visszatérítése címén előterjesztett vagyoni igény vonatkozásában a peres eljárást felfüggesztette, míg az Szt. 94. § (2) bekezdése alapján benyújtott kártérítési igényt elutasította.
- [6] Az indítványozó, valamint az I. és II. rendű alperes fellebbezése folytán másodfokon eljáró Debreceni Ítéletábró az elsőfokú ítéletet részítéletnek tekintve, azt részben megváltoztatta, és az indítványozó keresetét a szerzői jogok megsértése tárgyában is elutasította. A bíróság hivatkozott az Szt. 67. § (1) bekezdésére, mely szerint „a mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a szerző hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.” Álláspontját arra alapította, hogy a töretlen bírói gyakorlat alapján e rendelkezés első fordulatát az Szt. 13. §-ával együtt kell értelmezni, melynek rendelkezése szerint: „[a] szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása, vagy a mű más olyan megváltoztatása vagy a művel kapcsolatos más olyan visszaélés, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes”. A bíróság azt állapította meg, hogy az épület rendeltetésszerű használata nem változott, és az átépítés nem tekinthető olyanoknak, amely a külső megjelenés lényegét érintő eltorzulása, megcsonkulása lenne; ezért semmilyen vonatkozásban nem került sor az indítványozó szerzői jogainak megsértésére.
- [7] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmére eljáró Kúria a jogerős részítéletet hatályában fenntartotta. Részítéletnek indokolásában hivatkozott az Szt. 18. § (2) bekezdésére, mely szerint „[a]z építészeti alkotások esetében többszörözés a tervben rögzített alkotás kivitelezése és utánépítése is”; márpedig az épület „ismételt megépítése (utánépítése)” nem történt meg. A Kúria úgy ítélte meg, hogy mivel nem került sor a mű felhasználására, ezért a szerzői vagyoni jogok megsértése sem állapítható meg.
- [8] 3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát, melyben a Kúria részítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését, valamint a részítélet végrehajtásának a felfüggesztését kérte, az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének, illetve XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmére hivatkozva.
- [9] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ténybeli tévedés alapján hozta meg döntését, mivel az eljárással érintett épületeket összecserélte, ezért a részítélet súlyos tárgybeli tévedésen alapul.
- [10] Panaszát alátámasztásaként kifejtette, hogy az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme miatt következett be, mert a Kúria a tényállás téves megállapításával megfosztotta őt a kártérítési jogosultságától és így közvetve, ezen összeg tekintetében a tulajdonjogától. Hivatkozott továbbá arra, hogy a kifogásolt részítélet jelentős hatással bír a gazdasági társaság működésére, gazdálkodására, tulajdoni-vagyoni viszonyaira és azokhoz kapcsolódó jogai gyakorlására; nézete szerint nincs olyan közérdek, ami megalapozná a tulajdonuknak az ítéletben foglalt korlátozását. Az indítványozó álláspontja szerint „önmagában ez az egyoldalú, egyértelműen és súlyosan alkotmányos alapjogot sértő helyzet fennállása alapos okként szolgál az ítélet megsemmisítéséhez”.
- [11] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog sérelme az indítványozó nézete szerint amiatt valósult meg, mert a Kúria „a korábban egyértelműen megállapított tényállástól alapjaiban tért el [...] és ezen új tényállást bírálta el kvázi elsőfokú bíróságként”; tehát az indítványozó egy jogorvoslattal nem támadható döntésben szembesült egy téves tényállással és az arra felépített jogi indokolással.
- [12] Az indítványozó utalt a jogállamiság sérelmére, azonban ehhez kapcsolódóan nem jelölt meg alaptörvényi rendelkezést és nem fejtett ki indokolást, ezért ezt a hivatkozásokat az Alkotmánybíróság nem találta vizsgálatra alkalmas indítványi elemnek.

- [13] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi – formai és tartalmi – feltételeknek. A testület megállapította, hogy az indítvány határidőben érkezett, az indítványozó érintettnek tekinthető és a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [14] A befogadhatóság további feltételeit vizsgálva az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.
- [15] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Ez alternatív feltétel, bármelyik megléte indokot ad a befogadásra. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem fogalmazott meg alapvető alkotmányjogi jelentőségűnek tekinthető kérdést és – a következő pontokban kifejtettek alapján – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség gyanúja sem merülhet fel.
- [16] Az Abtv. 29. §-ához kapcsolódóan az Alkotmánybíróság ismételten rámutat arra, hogy a testület a bírói ítéleteket kizárólag alkotmányossági szempontból vizsgálhatja felül, törvényességi, jogértelmezési kérdések megítélése nem tartozik a hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a tekintetben, hogy az erre irányuló indítványok befogadását visszautasítja, a következők miatt: „az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d) pontja alapján a bírói döntéseket az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálata és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {elsőként lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-ában szabályozott hatáskörében eljárva a bírói döntés és az Alaptörvény összhangját biztosítja. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; [...]}.“ {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}
- [17] A jelen ügyben az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmére alapított indítványi elem kizárólag a Kúriának a tényállás-megállapítását és az ebből levont következtetést (a másodfokú részítelet hatályban fenn tartását és így a kártérítési igény elutasítását) vitatta. Az indítványozó a Kúria ítéletének törvényességi és nem alkotmányossági felülvizsgálatát kérte – mivel a megállapított tényállás és az ebből levont következtetések felülvizsgálata e körbe tartozik –, erre azonban – a fent kifejtettek közül következően, az Abtv. 29. §-a alapján – nincs az Alkotmánybíróságnak lehetősége.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének a sérelmét állító indítványi elemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság utal arra a gyakorlatára, hogy a jogorvoslathoz való jog – a döntés tartalmától függetlenül – nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati eljárásban hozott ítélet felülvizsgálhatóságát. Az Alkotmánybíróság ezt az álláspontját több döntésében is megerősítette, például a 3005/2017. (II. 2.) AB végzésben kifejtette: „[a]z Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében meghatározott jogorvoslathoz való jog csak azt a követelményt támasztja, hogy az első fokon meghozott érdemi bírói döntésekkel szemben magasabb fórumhoz lehessen fordulni, illetve a hatósági döntésekkel szemben biztosított legyen a bírói út {összefoglalóan: 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [60]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján a felülvizsgálat – mint rendkívüli perorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel nem hozható összefüggésbe {3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [21]–[23]}. [...] A jogorvoslathoz való jog tehát nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, így egy rendkívüli perorvoslati eljárásban hozott ítélet felülvizsgálhatóságának lehetőségét sem” (Indokolás [25]–[26]).
- [19] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben azt állapította meg, hogy a Kúria ítélete – a fentiek szerint – nem hozható összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében biztosított, jogorvoslathoz való joggal.
- [20] 5. Mindezeket figyelembe véve az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában megfogalmazott befogadási feltételnek, ezért azt az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (1)–(2) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Abtv. 29. §-ára, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontjára tekintettel – visszautasította.

[21] Az indítvány visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria ítélete végrehajtásának felfüggesztése tárgyában nem hozott döntést.

Budapest, 2017. június 20.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1503/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3163/2017. (VI. 26.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.024/2016/4. számú ítélete alaptörvény-elleneségének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Magyar Anikó ügyvéd, 7100 Szekszárd, Arany János u. 18. fszt. 4.) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Mfv.II.10.024/2016/4. számú ítéletével szemben, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó főtítkári hiánypótlási felhívást követően kiegészített alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésének, I. cikk (1) bekezdésének, VIII. cikk (2) bekezdésének, XV. cikk (1) és (2) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, valamint 28. cikkének sérelme miatt kérte a támadott ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését a Kúria által felülvizsgált elsőfokú (Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 5.M.401/2014/14/II. számú ítélete) és másodfokú (Kaposvári Törvényszék 3.Mf.21.040/2015/4. számú ítélete) bírói döntésekre kiterjedő hatállyal.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó a Somogy Megyei Rendőr-kapitányság Rendészeti Igazgatóság Mélyégi Ellenőrzési és Támogató Osztály állományában teljesített szolgálatot járőr beosztásban. Egyidejűleg a fegyveres szervek hivatásos állományú tagjainak szolgálati viszonyáról szóló 1996. évi XLIII. törvény (a továbbiakban: Hszt.) 34/B. § (2) bekezdése szerinti védelemre jogosult szakszervezeti tisztviselőnek minősült. A Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője a 314/634/2013/9. számú parancsával az indítványozót 2013. július 1-jei hatállyal szolgálati beosztásában való meghagyása mellett szolgálati érdekből határozatlan időre a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság Közlekedérendészeti Osztály szolgálati helyre járőr (útdíj ellenőr) szolgálati feladat ellátására vezényelte. Az indítványozó szolgálati panaszában kérte a „parancs visszavonását és az eredeti beosztásban történő foglalkoztatását”. Sérelmezte a határozatlan időre történt vezénylést, és hogy nem kérték ki a vezényléshez a közvetlen felsőbb szakszervezeti szerv egyetértését. Az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője a 101/3187/7/2013. szü. számú határozatával a szolgálati panasznak a vezénylés határozatlan időtartamára vonatkozó részében helyt adott, rendelkezett arról, hogy a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője módosítsa az eredeti parancsát, és határozza meg a vezénylés befejező időpontját. Egyebekben a panaszt elutasította. A határozat tájékoztatást adott az indítványozónak arról, hogy a határozattal szemben harminc napon belül kereset nyújtható be az illetékes közigazgatási és munkaügyi bírósághoz. Ezt követően a Somogy Megyei Rendőr-főkapitányság vezetője 314/1251/2014. számú parancsával módosította a vezénylés időtartamát, és annak lejártát 2014. december 31. napjában állapította meg. Az indítványozó ezzel a parancssal szemben is panasszal élt, melyet az Országos Rendőr-főkapitányság vezetője 29000/101/1651/1/2014. szü. számú határozatával elutasított.
- [3] Az indítványozó ezt követően keresetében kérte a 314/634/2013/9. számú és a 314/1251/2014. számú parancsok hatályon kívül helyezését, a fenti parancsokon alapuló vezénylés jogellenességének megállapítását és az eredeti szolgálati helyre történő visszahelyezését. Keresetében arra hivatkozott, hogy a vezényléséhez szükség lett volna a felettes szakszervezeti szerv egyetértésére, és annak időtartama a hat hónapot nem haladhatta volna meg. A Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az 5.M.401/2014/14/II. számú ítéletével a keresetet elutasította. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Kaposvári Törvényszék a 3.Mf.21.040/2015/4. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [4] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a jogerős ítélettel szemben. A Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott ítéletével a Kaposvári Törvényszék 3.Mf.21.040/2015/4. számú ítéletét abban a részében, amelyben a Kaposvári Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság az 5.M.401/2014/14/II. számú ítéletét helybenhagyta a 314/634/2013/9. számú határozat hatályon kívül helyezésére vonatkozó kereseti kérelem tárgyában, az el-

sőfokú ítélet e tárgykörben hozott elutasító rendelkezésére is kiterjedően hatályon kívül helyezte, és e körben a pert megszüntette. Egyebekben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Az ítélet indokolása szerint a 314/634/2013/9. számú határozattal összefüggésben a kereset elkésett. A Hszt. 196. § (1) bekezdés a) pontja alapján a 101/3187/7/2013. szü. számú határozat kézbesítését követően harminc napon belül fordulhatott volna az indítványozó bírósághoz, ezt azonban nem tette meg. A szolgálati panaszban foglaltak ellen csak a szakszervezet indított pert, mely a kereset jogerős elutasításával zárult. Emiatt a Kúra a pert a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 275. § (2) bekezdésére figyelemmel a 157. § a) pontja alapján, utalva a 130. § (1) bekezdés h) pontjára, hivatalból megszüntette. Megállapította ebből kifolyólag, hogy a felülvizsgálati kérelemben foglaltakat csupán a 314/1251/2014. számú parancs hatályon kívül helyezése tárgyában folytathatta. Mivel azonban ebben a körben a felülvizsgálati kérelem nem felelt meg a Pp. 272. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek, ezért e tekintetben a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

- [5] Az indítványozó szerint a kúriai ítélet sérti a jogorvoslathoz való jogát, mert a permegszüntetés ellen nincs önálló jogorvoslatnak helye, azaz „egy jogerős ítéletig eljutott perben szóba sem került az, hogy a per megszüntetésre kerül a vezényletről szóló parancs tekintetében, azaz a nem létező megszüntetés ellen nem élhetett jogorvoslattal indítványozó”. A Kúria egyedüli döntése pedig már nem vizsgálható más bíróság által.
- [6] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelme kapcsán az indítványozó azt adta elő, hogy a 314/634/2013/9. számú parancs ellen a szakszervezet terjesztett elő keresetet, de azt a bíróság perlési képeség hiánya miatt elutasította. Utalt arra, hogy véleménye szerint a „szakszervezet és védett tisztségviselője elválaszthatatlan egységet kell alkotson egy tisztességes eljáráshoz való jog alapján lefolytatott eljárásban, hiszen indítványozó jogos érdekei a szakszervezeti egyetértési jogból, valamint az egyesületi jog alapján való szervezetben való szabad tevékenykedésből eredeztethetők”. A munkáltató akkor, amikor nem kérte az indítványozó szakszervezete egyetértését a vezényleshöz, nemcsak az indítványozó mint szakszervezeti tisztségviselő jogait sértette meg, hanem semmibe vette a törvény által biztosított szakszervezeti jogokat is. Véleménye szerint továbbá a bíróságok a bizonyítékokat egyoldalúan értékelték, azokból okszerűtlen következtetést vontak le.
- [7] A jogegyenlőség és a diszkrimináció tilalma sérelmének alátámasztására az indítványozó arra hivatkozott, hogy a vezénylessel kapcsolatosan hátrányos megkülönböztetés történt: az indítványozót szakszervezeti tisztségviselői mivoltánál fogva vezényelték más feladat ellátására. Ennek alátámasztására csatolta a tanúvallomásokat tartalmazó jegyzőkönyveket és a perben benyújtott előkészítő irataikat.
- [8] Az indítványozó az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével, I. cikk (1) bekezdésével, VIII. cikk (2) bekezdésével, 28. cikkével összefüggésben indokolást a hiánypótlási felhívást követően sem terjesztett elő.
- [9] Eredeti indítványában az indítványozó arra is utalt, hogy az ügyében alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazására is sor került. A Hszt. 34/A. § (6) és (7) bekezdései, valamint 34/B. § (1) és (4) bekezdései alaptörvény-ellenességet vetnek fel, mert a szakszervezetnek nem biztosítanak jogorvoslati jogot törvényben biztosított jogosultságaik érvényesítése érdekében. Hivatkozott az Abtv. 28. §-ában foglalt áttérési lehetőségekre, és úgy fogalmazott: „Ezen lehetőség alapján jelöltem meg beadványomban elsődlegesen az Abtv. 27. §-át, kérve szükség esetén a 26. § szerinti megvizsgálását panaszomnak. Ugyanis az eljárással kapcsolatosan felmerülhet véleményem szerint a Hszt. 34/A. § (6) és (7) bekezdései, valamint a 34/B. § (1) és (4) bekezdései Alaptörvény-ellenessége.” E körben kifejezett módon kizárólag az Alaptörvény R) cikkének sérelmét állította. A megjelölt rendelkezéseket még a B) cikk (1) bekezdésével és a 28. cikkel hozta összefüggésbe, oly módon, hogy mivel ezen alaptörvényi szabályok nem a „Szabadság és felelősség” fejezet alá tartozó alapjogok, ezért ezek sérelmét csak „megemlíttette”.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról. A (2) bekezdés pedig úgy rendelkezik, hogy a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [11] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, mert az alábbiak szerint nem felel meg az Abtv.-ben foglalt feltételeknek.
- [12] Az Abtv. 27. § a) pontja alapján egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal akkor fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti. A C) cikk (1) bekezdése (hatalommegosztás) és

a 28. cikk (bírói jogértelmezés alkotmányos szabálya) nem biztosít alkotmányos jogokat az indítványozónak, így azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapítható {pl.: 3097/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [7]; 3091/2017. (IV. 28.) AB végzés, Indokolás [31]}. Az Alaptörvény I. cikk (1) bekezdése nem konkretizál semmilyen alkotmányos jogot, ehelyett azt rögzíti, hogy az ember sérthetetlen és elidegeníthetetlen alapvető jogait tiszteletben kell tartani, védelmük az állam elsőrendű kötelezettsége. Önmagában e rendelkezés sérelme kapcsán ezért nem vizsgálható a bírói döntés alaptörvény-ellenessége.

- [13] Az Alaptörvény VIII. cikk (2) bekezdésében megfogalmazott jog (szakszervezet létrehozásához és ahhoz való csatlakozáshoz való jog) kielégíti az Abtv. 27. § a) pontjában foglalt követelményt, ám e tekintetben az indítványozó – hiánypótlási felhívás ellenére – nem fogalmazott meg semmilyen indokolást. Emiatt pedig nem teljesül az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában előírt feltétel, mely szerint az indítványban foglalt kérelem akkor határozott, ha tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [14] A XV. cikk (1)–(2) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggésben az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelménynek. A hivatkozott rendelkezés értelmében az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [15] A XV. cikk (1)–(2) bekezdésének sérelme kapcsán az indítványozó azt állította, hogy a munkáltató a vezénlyessel hátrányosan megkülönböztette az indítványozót annak szakszervezeti tisztségviselői mivolta miatt. E tekintetben utalt arra, hogy a bíróságok helytelenül értékelték a bizonyítékokat. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogi panasz alapján eljárva is csak az alkotmányossági szempontokat vizsgálja. Nem vizsgálja azonban – lévén ez nem alkotmányossági kérdés –, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {pl.: 3309/2012. (XI. 12.) AB végzés, 3106/2017. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [19]}. Mivel a XV. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmének alapjául előadott indokolás nem alkotmányossági tartalmú, ezért nem veti fel sem a bírói döntés alaptörvény-ellenességét, és nem minősül alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek sem.
- [16] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán az indítványozó részben szintén a bizonyítékok helytelen értékelésére hivatkozott. A fent kifejtettek értelmében ez azonban nem minősül alkotmányossági kérdésnek, így nem elégíti ki az Abtv. 29. §-a szerinti feltételt. A XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben az indítványozó azt is állította, hogy szakszervezet és védett tisztségviselője elválaszthatatlan egységet kell, hogy alkosson egy tisztességes eljáráshoz való jog alapján lefolytatott eljárásban. Utalt arra is, hogy a szakszervezetnek a 314/634/2013/9. számú parancs ellen előterjesztett keresetét a bíróság „perlési képesség hiánya miatt elutasította”. Az érvelésből azonban nem tűnik ki, hogy ezek a körülmények miként vezethettek az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmére. Az indítványozó ugyanis nem volt elzárva attól, hogy a 314/634/2013/9. számú parancsot még a harmincnapos határidőben maga is megtámadja a bíróság előtt, akár a szakszervezettel együtt, akár külön. A határidő elmulasztása miatt viszont a jelen ügyben a pert mindenképpen megszüntette volna a Kúria akkor is, ha azt az indítványozó és a szakszervezet közösen indították volna meg. Nem derül ki az indítványozói érvelésből, hogy miként sérült az ő tisztességes eljáráshoz való joga, milyen hátrány érte őt ebben az ügyben amiatt, hogy a perben a szakszervezet felperesként nem vett részt, különös tekintettel arra, hogy a felperesi pozíció önként választott és a Kúria a pert a keresetindítási határidő elmulasztása miatt részben megszüntette. A szakszervezet „perlési képességének” hiányával kapcsolatos alkotmányossági kérdések a szakszervezet által indított pert követő, a szakszervezet által benyújtott alkotmányjogi panasz alapján lettek volna vizsgálhatóak. Az indítványozó által felhozott indokok alapján a jelen ügyben az Alkotmánybíróság nem látott alkotmányossági összefüggést a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a támadott bírói döntés között.
- [17] Az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való joga azért sérült, mert a Kúria permegszüntető döntésével szemben nincs helye jogorvoslatnak, márpedig a permegszüntetés szükségessége az eljárás korábbi szakaszaiban nem merült fel. Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a bíróságnak a keresetindítási határidő megtartását hivatalból kell vizsgálnia, s emiatt hivatalból kell a keresetlevelet idézés kibocsátása nélkül elutasítania [Pp. 130. § (1) bekezdés h) pont], illetve a perindítás hatályainak beállítását követően a pert megszüntetnie [157. § a) pont], akár másodfokon, akár a felülvizsgálati eljárásban is. A per lefolytatása és a kereset tárgyában való érdemi dön-

téshozatal azt jelenti, hogy a bíróság úgy foglalt állást, hogy a keresetindítási határidőt a felperes megtartotta. Az elsőfokú bíróságnak a 314/634/2013/9. számú parancs ellen előterjesztett kereset tárgyában való ítélethozatala magában foglalja az elsőfokú bíróságnak azon állásfoglalását, hogy a határidőt megtartottnak tekintette.

- [18] Az indítványozó élt a jogorvoslathoz való alapjogból fakadó fellebbezési jogával, így született meg a másodfokú ítélet. A másodfokú bíróságnak szintén hivatalból kellett vizsgálnia a határidő megtartását, e tekintetben hivatalból kellett felülbírálnia az elsőfokú ítéletet (lásd Pp. 251. §). Az érdemi döntés egyet jelent azzal, hogy a másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság álláspontjával, a határidőt megtartottnak tekintette, ezért hozott az ügy érdemében döntést. A felülvizsgálat már olyan rendkívüli jogorvoslat, melyet a jogalkotó saját elhatározásából, nem pedig a XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó kötelezettsége teljesítéseként biztosít. A jogorvoslathoz való jog ugyanis a többfokú jogorvoslathoz való jogot nem foglalja magában {3035/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [6]}. Téves a jogorvoslathoz való jog olyan felfogása is, mely egy adott döntés ellen a sérelmet szenvedő fél számára mindig megnyitná a jogorvoslathoz való jogot. Így ugyanis a jogorvoslatoknak soha nem lenne vége. Mivel jelen ügyben a határidő megtartását épp az indítványozó fellebbezése kapcsán, hivatalból a másodfokú bíróság is értékelte, csupán a Kúria másként foglalt állást a kérdésben, a kúriai permegszüntetés elleni további jogorvoslat hiánya nem sértheti a jogorvoslathoz való alapjogot.
- [19] Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot, hogy szükség esetén az Abtv. 28. §-a alapján térjen át a Hszt. megjelölt rendelkezéseinek vizsgálatára. Az indítványozó hiánypótlási felhívást követően sem terjesztett elő külön az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panaszt. Az áttérés lehetőségéről az Alkotmánybíróság saját hatáskörében dönt, az erre irányuló kérelem nem köti. Mivel a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz érdemi elbírálásra alkalmatlan, az alkalmazott jogszabályok vizsgálatára való áttérés szükségességének megfontolására a jelen ügyben nem volt indok.
- [20] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (3) bekezdése és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), g) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2017. június 20.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/80/2017.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3164/2017. (VI. 26.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.257/2015/4-I. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó a Fővárosi Törvényszék 73.Pf.637.257/2015/4-I. számú ítélete (a továbbiakban: másodfokon eljáró bíróság ítélete) ellen nyújtott be alkotmányjogi panaszt és kérte az ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény R) cikkét, XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló per előzménye, hogy az indítványozó mint felperes és a személygépjárművében okozott kár miatt a károkozóval kötelező felelősségbiztosítási szerződésben álló biztosító mint alperes között alakult ki jogvita a kártérítés összegét illetően (a biztosító a károkozás tényét és kártérítési kötelezettségét elismerte).
- [3] Az alperes biztosító a kötelező gépjármű-felelősségbiztosításról szóló 2009. évi LXII. törvény (a továbbiakban: Gfb.tv.) 32/A. § (1) bekezdése alapján előzetes költségkalkulációt készített, amit azonban az indítványozó – feltűnően alacsony értékre tekintettel – vitatott, és árajánlatot készíttetett a gépjármű típusa szerinti márkaszervizzel. Ez alapján megállapítható volt, hogy az értékbeli különbség az eltérően számított munkadíjakból adódott.
- [4] A biztosító az általa kalkulált összeget fizette ki az indítványozónak.
- [5] Az indítványozó ezt követően annak megállapítását kérte, hogy a biztosító jogellenesen tagadta meg a kalkulált javítási összeg (árajánlat szerinti összeg) megfizetését, illetve jogellenesen követelte meg a javítás elvégzését a tényleges javítási összeg megfizetéséhez.
- [6] Az elsőfokon eljáró bíróság – hivatkozva a Gfb.tv. 32/A. § (2) bekezdésére, miszerint „[a] biztosító a gépjárműben keletkezett kár helyreállításához szükséges költségek általános forgalmi adóval növelt összegét a károsultnak csak akkor térítheti meg, ha a károsult által bemutatott számla tartalmazza a gépjármű helyreállításához szükséges munkálatok megnevezését, anyagköltségét és munkadíját, valamint az a számvitelről szóló törvény előírásainak megfelelő” – az indítványozót szakértői bizonyításra hívta fel annak bizonyítására, hogy az általa csatolt kalkuláció nem eltúlzott mértékű. Az indítványozó ezt vitatta, mert szerinte a biztosítónak kellett volna bizonyítania, hogy az általa kalkulált összeg jogszerű (átlagosnak megfelelő) volt. Az elsőfokon eljáró bíróság kifejezetten utalt arra, hogy az indítványozó nem terjesztett elő kérelmet arra vonatkozóan, hogy a bíróság mondja ki azt is általános kötelezettségként, hogy az alperes köteles az ítéletben foglalt összegben felül a csak a jövőben meghatározható, a baleset bekövetkezéséből fakadó kárösszegek tekintetében is a kifizetésre. E körben kérhette volna az indítványozó a perben azt is, hogy a bíróság kötelezze az alperest a benyújtandó számlák, vonatkozó teljes ÁFA tartalmának megtérítésére is. Mivel ilyen tartalmú kérelmet az indítványozó mint felperes nem terjesztett elő, ezért arról a bíróság nem dönthetett.
- [7] A másodfokon eljáró bíróság ítélete az elsőfokon eljáró bíróság döntését helybenhagyta és megállapította, hogy az első fokon eljáró bíróság a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 164. § (1) bekezdése értelmében tájékoztatta a feleket a bizonyítási teherről. Mivel az alperes a kereset jogalapját nem vitatta, azonban a kár összegszerűségét igen, ezért az igényt érvényesítő felperesnek kell bizonyítania a meghatározott összegű kár bekövetkezését a baleset folytán. Így a felperesnek kell bizonyítania kára nagyságát, kára összegét, a javítási költség összegét, azt, hogy az összeg nem eltúlzott mértékű, illetve hogy a bizonyítási kötelezettségének szakértő útján tehet eleget. A másodfokon eljáró bíróság rögzítette, hogy az indítványozó a sérült gépjárművet nem javíttatta ki. A másodfokon eljáró bíróság hangsúlyozta, hogy a jövőben elvégzendő javítás árára vonatkozó ajánlat nem bizonyítja a kár valós összegét és nem helyettesíti a szakértői bizonyítást sem.

Mivel pedig – ténylegesen elvégzett javítás és annak számlája hiányában – különleges szakértelmet igényel annak megállapítása, hogy a gépjárműben bekövetkezett kár összege mekkora, a bíróság indokoltan rendelkezett szakértői bizonyításról. A másodfokon eljáró bíróság ítélete szerint az elsőfokon eljáró bíróság nem sértett eljárási szabályt a bizonyítási teherre vonatkozó tájékoztatással kapcsolatban. Miután pedig a másodfokú bíróság döntéshozataláig sem került sor a gépjármű kijavítására és a javításról szóló számla benyújtására, ezért az alperes azon nyilatkozatát, hogy az indítványozó által benyújtott árajánlatot csak a kijavítás megtörténte esetén fogadja el, nem lehet tartozáselismerésként értékelni.

- [8] 2. Az indítványozó szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény 28. cikkét, mert nem vette figyelembe, hogy a Gfb.tv. 32/A. §-ának célja, hogy a biztosító ne élhessen vissza erőfölényével a fogyasztóval szemben. Ezért az indítványozó szerint e rendelkezést fogyasztóvédelmi szabályként kellett volna értelmeznie és alkalmaznia a bíróságnak. Ezért az indítványozó szerint az igazságossági alaptörvényi elv alapján „a kár megtérülésének egy véltlen károsult oldalán a lehető legegyszerűbben és leggyorsabban és legolcsóbban kell tudnia bekövetkeznie”. Ezért az indítványozó álláspontja szerint a bíróságnak a biztosítót kellett volna felhívnia bizonyításra arra vonatkozóan, hogy kalkulációja a szokásos piaci árnak megfelelő.
- [9] Az Alaptörvény R) cikkének sérelme kapcsán előadta, hogy mivel a bíróság eljárása során megsértette az Alaptörvény 28. cikkét, ezért az Alaptörvény R) cikkének sérelme is bekövetkezett.
- [10] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme az indítványozó szerint az említett két alaptörvényi rendelkezés sérelme miatt következett be.
- [11] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben.
- [12] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése értelmében a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 27. §, 29–31. § és 52. § szerinti feltételeket.
- [13] Az Abtv. 27. §-a értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [14] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az 52. § (1b) bekezdése b) pontja szerint a kérelem akkor határozott, ha egyértelműen megjelöli az eljárás megindításának okait és – alkotmányjogi panasz esetében – az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét.
- [15] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerint az indítványnak tartalmaznia kell továbbá az indokolást arra nézve is, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével.
- [16] Az Alaptörvény 28. cikkére és R) cikkére alapított alkotmányjogi panasszal kapcsolatban az Alkotmánybíróság megállapítja: e két alaptörvényi rendelkezés nem Alaptörvényben biztosított jogot fogalmaz meg. Az Alaptörvény „Alapvetés” fejezetében csupán a B) cikk (1) bekezdésével összefüggésben, és ott is csak két esetben van lehetőség alkotmányjogi panasz előterjesztésére. Az Alaptörvény R) cikke nem fogalmaz meg Alaptörvényben biztosított jogot, így annak sérelmére nem alapozható az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz.
- [17] Úgyszintén nem szolgálhatnak alkotmányjogi panasz alapjaként az „Állam” fejezetben foglalt rendelkezések, így az Alaptörvény 28. cikk sem tartalmaz az Alaptörvényben biztosított jogot, ezért e rendelkezésekre alkotmányjogi panasz nem alapítható.
- [18] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjára – az indítványozó nem fejtette ki a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmének lényegét, továbbá nem adott elő indokolást arra nézve, hogy a támadott bírósági döntés miért sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát (azon túlmenően, hogy azt állította, hogy az Alaptörvény 28. cikkét és R) cikkét sérti a bizonyítási teher megállapítása).
- [19] Megjegyzi azonban az Alkotmánybíróság, hogy a bírósági eljárás törvényességét az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre megvizsgálni (azon az alapon, hogy a Pp. szerinti bizonyításra vonatkozó szabályokat megfelelően alkalmazta-e a bíróság). Utal arra is az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó által a panasz alapjául szolgáló perben elmulasztott kérelmek és bizonyítási lehetőségek „pótlása” szintén nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe.
- [20] Az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 56. § (2)–(3) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1)–(2) bekezdése alapján eljárva – a kifejtettek alapján az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. §-a, 52. § (1) be-

kezdése, valamint (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontja, továbbá az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h)* pontja alapján vizsgálta.

Budapest, 2017. június 20.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/449/2016.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3165/2017. (VI. 26.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

A közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény 63. § (1) bekezdés a) és c) pontja, 65. § (11) bekezdése, 67. § (4) bekezdése, 138. § (3) bekezdése, továbbá a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet 15. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (2) bekezdésére alapított alkotmányjogi panaszában a 2015. november 1. napjától hatályos közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: Kbtv.) egyes rendelkezéseinek, valamint a közbeszerzési eljárásokban az alkalmasság és a kizáró okok igazolásának, valamint a közbeszerzési műszaki leírás meghatározásának módjáról szóló 321/2015. (X. 30.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 15. § (2) bekezdésének megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. Az indítványozó szerint a Kbtv. 63. § (1) bekezdés a) pontja a visszamenőleges jogalkotás tilalmába amiatt ütközik, hogy az ajánlatkérő a közbeszerzési eljárást megindító felhívásában már nem csupán jogerős ítélet, de jogerős közigazgatási határozat által megállapított jogszabálysértésre tekintettel is előírhat kizáró okot az ajánlattevők, részvételre jelentkezők, alvállalkozók vonatkozásában. A támadott rendelkezés az indítványozó megítélése szerint az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdését is sérti azáltal, hogy az ajánlattevők nem tervezhetik racionális magatartásukat előre, ha a jogszabályi környezet kiszámíthatatlan, kedvezőtlen változása múltbeli magatartásukat szankcionálja. Az indítványozó szerint azok az ajánlattevők vagy alvállalkozók, akik korábban elismertek egy szabálysértést, vagy nem fordultak bírósághoz a közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt, a megváltozott jogszabályi környezetben kizáró ok hatálya alá kerülhetnek a jövőben.
- [2] A Kbtv. 63. § (1) bekezdés c) pontja szerinti kizáró ok – korábbi közbeszerzési vagy koncessziós beszerzési eljárás alapján vállalt szerződéses kötelezettség súlyos megszegése miatt alkalmazott szankció – azért alaptörvény-ellenes az indítványozó érvelése szerint, mert a korábbi szabályozással ellentétben a súlyos szerződésszegés tényét nem jogerős közigazgatási vagy bírósági határozat, hanem az ajánlattevő állapíthatja meg. A sérelmezett rendelkezés az indítványozó állítása szerint érdemben megfosztja az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében a tisztességes bírósági eljáráshoz, illetve a XXVIII. cikk (7) bekezdésében a jogorvoslati biztosított jogától azokat az ajánlattevőket, akiknek esetlegesen a szerződésszegés minősítését illetően vitájuk van az ajánlatkérővel. Álláspontja szerint a támadott rendelkezés szerinti kizáró ok tekintetében nem jelent érdemi jogorvoslati jogot az, hogy a kizárás miatt a Közbeszerzési Döntőbizottsághoz jogorvoslati kérelmmel lehet fordulni, annak döntését pedig bíróság vizsgálhatja felül. Azzal érvelt, hogy a kizárással a jogsérelem azonnal bekövetkezik, azt orvosolni a jogorvoslati eljárásban nem lehet. Hivatkozott arra is, hogy a szerződésszegés megítélése polgári bíróság hatáskörébe tartozik. Hangsúlyozta, hogy a bírói út igénybe vételében az ajánlattevő akadályozott azért is, mert az ajánlatkérő a rendelkezés szerinti kizáró okot csak a Közbeszerzési Hatóságnak jelenti be, a Közbeszerzési Hatóság viszont csak az elismert vagy jogerős bírói ítélet által megállapított, a rendelkezés hatálya alá tartozó magatartásokat veszi nyilvántartásba. Ez a szabályozás a XII. cikk (1) bekezdésében a vállalkozáshoz biztosított alapvető jogot is alaptörvény-ellenesen korlátozza az indítványozó szerint, ugyanis olyan helyzetbe kényszeríti a potenciális ajánlattevőket, amely megakadályozza őket konkrét ajánlatok benyújtásában, ha akár csak egyetlen közbeszerzési szerződés esetében is vitás a súlyos szerződésszegés kérdése.
- [3] A Kbtv. 65. § (11) bekezdése az indítványozó szerint nem felel meg a normavilágosság B) cikk (1) bekezdéséből levezethető követelményének, a visszamenőleges jogalkotás tilalmába ütközik, és sérti a törvény előtti egyen-

lőség XV. cikk (1) bekezdésében biztosított jogát. Az indítványozó kifogásolta, hogy a támadott rendelkezés alapján nem megállapítható, hogy a jogelőd esetében mikor kell a kizáró oknak felmerülnie ahhoz, hogy a jogutód ne használhassa fel a jogelőd adatait a közbeszerzési eljárás során. Nem világos továbbá a jogszabályi rendelkezés alapján az indítványozó szerint az sem, hogy ki és milyen körben élhet tisztázó intézkedésekkel, megbízhatósága igazolásának lehetőségével. Amennyiben a törvényhez fűzött indokolás szerinti értelmezés helytálló, az indítványozó szerint a szabályozás diszkriminatív, mert a kizáró ok hatálya alatt nem álló jogutód rosszabb helyzetben lenne annál a jogutódnál, aki „saját jogán” is kizáró ok hatálya alatt áll. Hivatkozott arra is, hogy a korábbi szabályozás „jogos” magatartásnak tekintette a jogutódlást, a támadott rendelkezés azonban visszamenőleges hatállyal hátrányosabbá tette a jogutódlás megítélését.

- [4] A Kbtv. 67. § (4) bekezdése, 138. § (3) bekezdése és a Korm r. 15. § (2) bekezdése alapján az indítványozó azt sérelmezte, hogy a nyertes ajánlattevőnek kell nyilatkoznia arról, hogy alvállalkozója nem áll kizáró ok hatálya alatt. Az indítványozó szerint a Kbtv. XI. fejezetében szabályozott kötelező és fakultatív kizáró okok köre rendkívül széles, az ajánlattevők részére pedig nem hozzáférhetőek azok a közhiteles, vagy egyébként megbízható nyilvántartások, amelyek igazolnák a kizáró ok hiányát. Kiemelte, hogy az új szabályozás arra nem ad módot, hogy az alvállalkozó nyilatkozzon, vagy az ajánlattevő az alvállalkozó nyilatkozatát közvetítse. Utalt ugyanakkor arra is, hogy a Kbtv. 62. § (1) bekezdés *i*) pontja kötelező kizárási okként jelöli meg a hamis nyilatkozat adását, erre is figyelemmel a támadott rendelkezések az indítványozó megítélése szerint korlátozzák az Alaptörvény XII. cikk (1) bekezdésében biztosított vállalkozáshoz való jogot, mert megakadályozzák a potenciális ajánlattevőket a konkrét ajánlatok benyújtásában.
- [5] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróságnak először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben előírt feltételeknek. Vizsgálata eredményeként az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [6] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy 2011. december 31. napjával a bárki által, egyéni érintettség nélkül (*actio popularis*) benyújtható alkotmányjogi panasz intézménye megszűnt, az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *e*) pontja, illetve az Abtv. 24. § (1) bekezdése alapján jogszabály Alaptörvénnyel való összhangjának absztrakt utólagos vizsgálatát a Kormány, az országgyűlési képviselők egynegyede, a Kúria elnöke, a legfőbb ügyész vagy az alapvető jogok biztosa kezdeményezheti.
- [7] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz jogorvoslat, amelynek elsődleges funkciója az alaptörvény-ellenes jogszabály vagy bírói döntés által okozott jogsérelem orvoslása, vagyis az egyéni jogvédelem. Jellemzően ez a jogorvoslati, egyéni jogvédelmet célzó, illetve biztosító funkció különbözteti meg az alkotmányjogi panasz intézményét az absztrakt utólagos normakontrolltól, amely hangsúlyosan más célokat szolgáló jogvédelmi eszköz [például 3367/2012. (XII. 15.) AB végzés, Indokolás [11]–[13]].
- [8] Az indítványozó az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján nyújtotta be alkotmányjogi panaszát. Az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság eljárása kivételesen akkor is kezdeményezhető az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *c*) pontja alapján, ha *a*) az alaptörvény-ellenes jogszabály rendelkezésének alkalmazása vagy hatályosulása folytán közvetlenül, bírói döntés nélkül következett be a jogsérelem, és *b*) nincs a jogsérelem orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás, vagy a jogorvoslati lehetőségeit az indítványozó már kimerítette. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint „[a]lkotmányjogi panasszal az élhet, akinek Alaptörvényben biztosított jogát az egyedi ügyben alkalmazott, illetőleg hatályosuló jogszabályi rendelkezés sérti. Azaz a panasz befogadhatóságának feltétele az érintettség, nevezetesen az, hogy a panaszos által alaptörvény-ellenesnek ítélt jogszabály a panaszos személyét, konkrét jogviszonyát közvetlenül és ténylegesen, aktuálisan érintő rendelkezést állapít meg, s ennek következtében a panaszos alapjogai sérülnek” {33/2012. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [61]}. Az Alkotmánybíróság egy másik döntésében azt emelte ki, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdésére alapított, közvetlenül a norma ellen irányuló panasz esetében „különös jelentősége van az érintettség vizsgálatának, hiszen a panaszos alapjogában való személyes, közvetlen és aktuális sérelme különbözteti meg a kivételes panaszt az *actio popularis*-tól. [...] A személyes érintettség az érintett saját alapjogában való sérelmét jelenti. [...] Ha a norma címzettje harmadik személy [...], a személyes érintettség követelménye akkor teljesül, ha az indítványozó alapjogi pozíciója és a norma között szoros kapcsolat áll fenn. [...] Az Abtv. 26. § (2) bekezdése által kifejezetten nevesített közvetlenség követelménye szempontjából az a meghatározó, hogy a kifogásolt jogszabály maga érinti-e az indítványozó alapjogát. [...] Az aktuális érintettség követelménye azt jelenti, hogy

az érintettségnek az alkotmányjogi panasz benyújtásakor kell fennállnia” {3110/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [27]–[28], [30]–[31]}.

- [9] Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság a panasz befogadhatóságának feltételeként vizsgálta az indítványozó érintettségét, amelynek „feltételei konjunktívak, vagyis a közvetlen, személyes és aktuális érintettségnek együttesen kell érvényesülnie annak érdekében, hogy az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti indítvány érdemben elbírálható legyen” {3170/2015. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [10]}.
- [10] Az indítványozó magát „potenciális közbeszerzési ajánlattevőként vagy alvállalkozóként” határozta meg. A Kbtv. 3. §-ában meghatározott értelmező rendelkezések szerint a törvény alkalmazásában ajánlattevő az a gazdasági szereplő, aki (amely) a közbeszerzési eljárásban ajánlatot nyújtott be (1. pont), alvállalkozó pedig az a gazdasági szereplő, aki (amely) a közbeszerzési eljárás eredményeként megkötött szerződés teljesítésében az ajánlattevő által bevontan közvetlenül vesz részt (2. pont). A Kbtv. 3. § 10. pontja értelmében gazdasági szereplő bármely természetes személy, egyéni cég vagy személyes joga szerint jogképes szervezet, vagy ilyen személyek vagy szervezetek csoportja, aki, illetve amely a piacon építési beruházások kivitelezését, áruk szállítását vagy szolgáltatások nyújtását kínálja. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján azt állapította meg, hogy közbeszerzési eljárás megindítását, pontosabban az ajánlattevői, illetve alvállalkozói jogállás betöltését megelőzően a sérelmezett rendelkezések vonatkozásában az indítványozó személyesen nem érintett. Megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó magát a jogsérelmek alanyaként potenciális formában is csak egyszer nevesíti, egyébként általánosságban, bármely ajánlattevő, alvállalkozó, jogutód lehetséges sérelmeit hozza fel panaszában érvként a támadott rendelkezések alaptörvény-ellenességének alátámasztására.
- [11] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az indítványozó nem igazolta, de nem is állította, hogy a támadott jogszabályi rendelkezések vele szemben alkalmazásra kerültek, vagy azok hatályosulása őt közvetlenül érintette. A közvetlen érintettség hiánya egyúttal azt is mutatja, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések az indítványozót aktuálisan nem érintették, állított alapjogi sérelmei ténylegesen a panasz benyújtásáig nem következtek be.
- [12] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó személyes, közvetlen és aktuális érintettségének hiányában az alkotmányjogi panasz nem fogadható be, ezért azt a befogadhatóság egyéb feltételei vizsgálatának mellőzésével – figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés c) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2017. június 20.

Dr. Dienes-Oehm Egon s. k.,
tanácsvezető,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szalay Péter s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/871/2016.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg. A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza. Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen, díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu

A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtktára
layout: www.estercom.hu

Kiadja a Magyar Közlöny Lap- és Könyvkiadó, Budapest VIII., Somogyi Béla u. 6., www.mhk.hu
Felelős kiadó: Köves Béla ügyvezető
HU ISSN 2062–9273